

„A karmester nem tud egyedül hangokat »csiholni«!”

Izaki Masahiro együttesépítésről, tiszteletről, első helyről és folytatásról

A japán dirigens Szolnokon töltött időszaka alatt rengeteget változott a város zenei élete, óriási fejlődésen ment keresztül a szimfonikus zenekar. Ma már státuszos muzsikuskok játszanak az együttesben, több ezren hallgatják meg a hagyományt teremtő, új esztendőt köszöntő koncertjükét. A karmester úgy gondolja, hosszú távú elképzeléseit csak állandó tagsággal lehet megvalósítani, s örül annak, hogy alkalmazkodó, rugalmas társasággal dolgozhat. Nagyon jól érzi magát Szolnokon, ahol teljesen a zenének szentelheti napjait és ahol őszintén kifejezheti gondolatait. Hozzáteszi, bár ő sem próféta saját hazájában, elvitte nálunk szerzett tapasztalatait A felkelő Nap országába, s ezáltal vált egyedivé a japán dirigensek között. Mesélt az egykori, karmesterversenyen elért győzelméről, szerencséről és véletlenről is, valamint arról, milyen nehézségekkel kell megküzdeniük Szolnokon, és miért kell folytatniuk a munkát.

! *Hetedik esztendeje irányítja a Szolnoki Szimfonikus Zenekart. Mennyit változott ez alatt az idő alatt az együttes, hol tartanak az ön által kijelölt úton és merre akarnak továbbmenni?*

– Amikor a város fő-zeneigazgatója lettem, az elképzeléseim, a terveim nagyon egyszerűek és egyértelműek voltak: a szolnoki együttesből olyan szimfonikus zenekart kell szervezni, amely állandó és aránylag magas zenekari létszámmal működik. Ami a programok meghatározását, a koncertek stílusát, valamint a reklám- és marketingtevékenységet illeti... Nos, számomra ezek akkoriban nem voltak kielégítőek. A zenekar vezetésével közösen tettünk erőfeszítéseket azért, hogy ezt a helyzetet megváltoztassuk...

! *Nagy eredmény, hogy végre státuszos muzsikuskok ülnek a szolnoki együttesben. Mindez mennyiben hatott vissza a munkára?*

– Egy zenekar mindenhol csoportként, közösségként működik, de ezen belül a zenészek mentalitása nem azonos minden szituációban. A karmester hosszú távú, zenei elképzelésének megvalósításához nagyon fontos, hogy állandó alaptagsággal dolgozzon. Ez, valamint az együttműködés a karmester és zenekar között az alapfeltétele a folyamatos fejlődésnek. Az igazi zenét, az igazi hangokat a zenekar hívja életre, a karmester csak vezényli, irányítja azt. Nagyon fontos, hogy a dirigens ezt figyelembe vegye és megpróbálja együtt dolgozni, gondolkodni, érezni a zenészekkel.

! *Milyen művek, zeneszerzők következnek az együttes repertoárjának építésben?*

– Beethoven és Brahms bizonyos műveinek tökéletes elsajátítása karmesterként életem egyik nagyon fontos célja. Ugyanakkor mindig elbűvöl Mahler zenéje, s számos orosz mű is inspirálóan hat rám. Másrészt, japán karmesterként Magyarországon, Bartók és Kodály műveinek megismerése alapvető célkitűzésem.

! *Milyennek látja Szolnok zenei életét? Milyen lenne az ideális, mit lehet tenni ezért?*

– Az élet egy nyüzsgő nagyvárosban, legyen az Budapest vagy Tokió, nem sokban különbözik egymástól. De az itteni, szolnoki élet mindig a kedves emberek és a gaz-

dag természet gondolatával társul bennem. Itt egyszerű emberi kapcsolatokat tudok kialakítani és a zenének tudom szentelni magamat, ami nagy nyeresége a művészi életnek. Japánban az embereknek úgy kell viselkedniük nyilvános szituációkban, hogy saját érzelmeiket nem mutathatják ki. Magyarországon mindig nyíltan és őszintén ki-

fejezhetem saját gondolataimat, és ez nagy örömmel tölt el.

■ Sok más magyar együttesel is rendszeresen koncertezik. Hogyan látja, a bazai együttesek között hol van a szolnokiak helye, mennyire született meg az az egyéni hang, arculat, amelyet szeretne elérni?

– Majdnem minden magyar zenekarnak megvan a saját színe, karaktere. Ezeknek az együtteseknek a ritmus- és hangsúlyérzéke szinte egyedinek mondható, és ez az, ami jobban megkülönbözteti őket egymástól, mint a japán zenekarokat. Sokszor érzek egyéni hangot, de ugyanakkor hagyományos szigorúságot a magyar zenekarokban. Szerencsére Szolnokon nem ez a helyzet. Ez a zenekar a fejlődés fázisában van, fiatal zenészeket foglalkoztatunk az idősebb generáció tagjaival együtt. Ezért azt hiszem, hogy kicsit mások vagyunk, mint a szigorú hagyományokon alapuló zenekarok. Fontos tulajdonságunk a rugalmasság, így szabadon tudunk alkalmazkodni a változó körülményekhez. Úgy érzem, hogy mind a város, mind a zenekar nyitott az új irányzatok befogadására.

■ Hogyan számolna be a másból, más bazai együtteseknél folyó munkáról? Hol és mit szeret dirigálni? Mi hiányzik még a repertoárjáról?

– Napjainkban alapvető elvárás egy zenekartól, hogy tudjon alkalmazkodni a különböző helyzetekhez. Ez azonban a régi, hagyományos hangok, tónusok és színek elvesztéséhez vezethet. A rugalmasságra minden zenekarnak szüksége van, de figyelni kell a következményekre... Eddig Szolnokon a klasszikus zene új irányzataival kísérleteztünk. Szeretném ezt megvalósítani Magyarországon más városokban is, természetesen Európa és a világ más országaiban is. Olyan műveket szeretnék repertoárumba felvenni, amelyekkel a zenekar a múltban még nem találkozott.

Repertoárom igen gazdag, amelybe nyilván zenei ízlésem alapján választottam a műveket, megpróbálván valamennyi zenei

SZOLNOK

irányzatot képviselni. Ám még mindig sok olyan mű is akad, amelyet még nem dirigáltak...

■ *Azt láttam, hogy nemcsak Magyarországon koncertezik, hanem Japánban is sok a bangversenye... Ez azt jelenti, hogy lehet próféta a saját hazájában?*

– Természetesen nem vagyok sem próféta, sem az első számú karmester Japánban, de talán én vagyok az egyetlen dirigens, aki gyakran utazik és vezényel Magyarországon, valamint Közép-Európában. A japán zenekarok körében élnek olyan hagyományok és szabályok, amelyek nagymértékben eltérnek az európai tradícióktól. Én az Európában szerzett tapasztalatomat és tudásomat vittem el hazámba, és biztos vagyok benne, hogy olyan személyiséggel és tulajdonságokkal rendelkezem, amelyek egyedivé tesznek a japán karmesterek között.

■ *Böngészve a programjukat azt láttam, hogy a kiváló magyar művészeket kívül Japán előadókkal is színesíti a bazai koncertkínálatot. Mi alapján válogat a meghívottak között?*

– Kétségtelen, hogy a vendég szólisták kiválasztásánál, legyenek azok magyarok vagy japánok, prioritást élvez az adott művész jelleme. Természetesen kitűnő technikával és zenei érzéssel kell rendelkezniük, de én előnyben részesítem az őszinte kapcsolatukat a zenével, valamint a zenekari tagokkal. Mi zenét „csinálunk” együtt, így a közös munka megkezdése előtt, fontos az

őszinte emberi kapcsolatok és az egymás iránti tisztelet kialakítása, megteremtése.

Ami a japán szólistákat illeti, megpróbáltam olyan személyiségeket meghívni, akik egyéni stílust képviselnek művészetükben. Közéjük tartozik például a szaxofonista Kumoi Maszato, a csellista Furukaw Nobuo, aki a Liszt Zeneművészeti Egyetemen tanult, Ingrid Fuzjko Hemming, a 82 éves zongoraművész, Okuda Kyóko hárfaművész és Fujii Aki zongoraművész, aki zenekarunk premier szólistája.

■ *Mi a különbség a Japánban folyó és a hazai zenei élet között?*

– Körülbelül ugyan annyit dolgozom a hazámban, mint Magyarországon. A körülmények azonban jelentősen különböznek. Hogy egy tipikus példát említsek, a legnagyobb különbség az oktatási rendszerben van. Japánban egy diák megtanul kiváló technikával játszani a hangszerén, még mielőtt a saját zenei érzéke, érzékenysége kifejlődne. Hallgatók ezrei végeznek zenei egyetemeken vagy főiskolákon, de csak nagyon kevesen lesznek igazi művészek vagy zenészek. Sokan közülük viszont aktívan zenélnek különböző, amatőr zenekarokban és együttesekben. Én is gyakran kapok meghívást amatőr társulatoktól.

■ *Egy korábbi interjúban azt mondta, a karmesternek már nemcsak dirigálnia kell, hanem producernek lenni, a menedzselésben, a kommunikációban is részt kell vennie. Szívesen foglalkozik mindezzel?*

– Igen, még mindig örömmel teszem mindent. Meggyőződésem, hogy egy jó karmesternek saját elképzelései, saját gondolatai kell, hogy legyenek. Napjainkban egy dirigensről elvárják, hogy rendelkezzen jó tervezői képességekkel, kreativitással, képzelőerővel. A koncertek stílusa (például: nyitány + versenymű + szimfónia = hagyományos koncert felépítés a múltban) változik, mint ahogy változnak a közönség elvárásai is. Úgy tűnik, hogy a klasszikus zenét körülvevő környezet fokozatosan megváltozott; azt hiszem, hogy ez egy globális irányzat. Tehát nekünk az a feladatunk, hogy új stílusú koncerteket szervezzünk, nem csak a hagyományos értelemben vett zenekedvelő közönségnek, hanem olyan embereknek is, akik ritkán hallgatnak komolyzenét. Itt elsősorban a fiatalokra gondolok.

■ *Éppen búsz esztendeje nyerte meg az MTV Karmesterversenyét. Ez előtt egy koncerttel is tiszteleg, hiszen májusban előadja Csajkovszkij V. szimfóniáját is, amelyet annak idején a döntőben vezetett. Úgy alakult ezt követően a pályája, ahogy képzelte? Az első hely beváltotta a hozzá fűzött reményeit?*

– Természetesen! Ha nem nyertem volna ezen a versenyen, most nem lennék Magyarországon. De a verseny csak egy kiindulópont; sokkal fontosabb a verseny utáni karrier. Tudják Önök, hogy hány japán karmester nyert ezeken a versenyeken, és közülük hányan dolgoznak aktívan Magyarországon? Minden versenyzőnek nagy álma, hogy egy ilyen versenyt megnyerjen,

Fergeteges sikert aratott a Világcircusz Szolnokon

„Olyan atmoszférát szeretnénk teremteni, melyben a közönség a »látható zene« élményével találkozhat.” – nyilatkozta Izaki Maszahiro karmester a Szolnoki Szimfonikus Zenekar újévköszöntő táncconcertjét megelőzően. Így, a koncert után már elmondható, hogy megvalósult Izaki Maestro álma, hiszen közel kétezer ember vastapsa ünnepelte a szimfonikusokat szombaton este a szolnoki Sportcsarnokban.

Egy erőteljes mozdulattal fellendült Izaki Maszahiro karmesteri pálcája, és Csajkovszkij muzsikájával elkezdődött a Szolnoki Szimfonikus Zenekar 50. jubileumi évét megnyitó újévköszöntő megaprodukciója, a

és sokan már el is képzelik a verseny utáni ígért karriert... De ez nagy tévedés. A győzelem csak a rajtvonal a jövő felé, és nem garancia.

Persze nem gondoltam, hogy ilyen sikeres leszek Magyarországon karmesterként vagy fő-zeneigazgatóként. De tényleg reméltem, hogy vezényelhetek az Önök országában, és még most is ugyanígy érzek. A „folyamatosság” erős jelent számomra. A „meghívás” egy fontos tényező egy karmester létében. Mert egy dirigens csak akkor igazi karmester, ha dirigálhat egy zenekart; a karmester nem tud hangokat „csiholni” egyedül!

A verseny utáni karrierem nem pontosan úgy alakult, ahogy elképzeltem, de mindig úgy éreztem, hogy vezényelnem kell, minden szituációban... S most itt vagyok Magyarországon, és elégedett vagyok.

■ *A megmérettetést követően miért döntött úgy, hogy Magyarországot választja? Miért éppen itt kezdte továbbépíteni a karrierjét?*

– Ez különböző tényezőknek köszönhető. Például az MTV verseny idején 34 éves voltam, 3 héttel a 35. születésnapom előtt. Ha az időzítés másképpen alakul, egyáltalán nem lehettem volna győztes. A magyar személyes menedzserem segítségével nélkül, nem tudtam volna Magyarországon felkérésekhez jutni. Ha nem lett volna a szombathelyi karrierem, ma már nem dolgoznék Magyarországon. És természetesen, ha nem találkozom a Szolnoki Szimfonikus Zenekarral, akkor a magyarországi karrieremnek vége lett volna, vagy másképpen ala-

kul. Más szavakkal: a szerencse és számos véletlen vezetett a jelenlegi helyzetemhez. Bizonyára mindennek volt valamilyen, számomra még ismeretlen oka. Ezért folytatni szeretném ezt a munkát, hogy megtaláljam a válaszokat.

■ *Decemberben próbajátékot hirdettek a váltó koncertmesteri posztra és begedű tittira. Sikerrel jártak? Mennyire népszerű ma az együttesük a muzsikusok között, sokan akarnak a szolnoki zenekarban játszani?*

– Az igazat megvallva nem tudom megmondani, hogy a toborzási folyamat sikeres volt-e vagy sem, mivel ez a meghallgatáson sikeresen szerepelt zenészek későbbi munkájából derül majd ki. Számos meghallgatás után sikerült új tagokkal bővíteni a zenekart. De a sikereken túl keserű pirulákat is fogyasztottunk. Személyes vagy anyagi okokra hivatkozva, sok koncertmester és vezető zenész elhagyta zenekarunkat, amit nagyon sajnállok.

A mostani nehéz gazdasági helyzetben a folyamatos foglalkoztatás fontos. A zenészek motivációja nagymértékben változik az adott foglalkoztatási helyzet függvényében; ez elkerülhetetlen... Ezt tudom. Ráadásul Szolnok vidéki város, nem Budapest, a főváros. Ezért minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy vonzóbbá tegyük ezt a települést, amit a művészet területén meg is teszünk. Sajnos azonban ez nemcsak a művészi, hanem főképpen a gazdasági tényezőktől is függ. Folytatnunk kell az erőfeszítéseinket...

■ *Ismét különleges tánckoncerttel indították az esztendő. Mi alapján állítják össze ezeknek a nagyszabású évindító rendezvényeknek a műsorát? S ezek a produkciók mennyiben járultak hozzá ahhoz, hogy a zenekar népszerűbbé váljon?*

– A koncert megvalósításában problémák merültek fel, mert az a táncsoport, akivel eredetileg együtt szeretnénk volna dolgozni, váratlanul lemondta a szereplést. De számos kolléga erőfeszítésének köszönhetően sikerült egy új, vonzó partnerrel felvenni a kapcsolatot – a nagyvárad Szigligeti Színház Nagyvárad Táncegyüttesével. „A Világ-cirkusz” című előadásuk varázslatos. Többek között ebből láthattak a nézők a megakoncertünkön koreográfiákat Mozart „Requiemjére”. Az előadásban a Magyar Nemzeti Énekkar és a Magyar Nemzeti Ballett, valamint a Budapest Táncszínház is részt vett.

Ami fontos számomra, az az, hogy a megakoncert nem a klasszikus koncertlátogatók számára készült, hanem a tágabb értelemben vett közönség számára. A tánc segítségével megteremtjük a „látható zenét”, amely nemcsak a fülhöz, hanem a szemhez is szól, tehát mindenki élvezheti a klasszikus muzsikát. Magas színvonalú tánckoncertjeink így nagy hatással vannak a közönségre. Ugyanakkor, egy ilyen produkció stimuláló hatással van a zenekarra is. „Megismerni egy ismeretlen világot” vagy „Részt venni egy új együttműködésben” – ilyen és ehhez hasonló helyzetek teszik a zenélést élvezetessé. Felemelő pillanat eggyé válni a zenélésben és a zene élvezetében. R. Zs.

„Világ-cirkusz”. Teltház előtt aratott első sikert a közel három órás koncert, melyen a nagyvárad Szigligeti Színház Nagyvárad Táncegyüttese, a Magyar Nemzeti Ballett és a Budapest Táncszínház is fellépett. A klasszikus balett és a kortárs táncok forma- és mozgásvilágát váltogató táncbetétek segítettek közvetíteni a Szolnoki Szimfonikus Zenekar, a Nemzeti Énekkar és a Szolnoki Bartók Béla Kamarakórus által okozott grandiózus zenei összhatást.

A koncert első felében Mozart „Requiemjére” láthattunk egy nem mindennapi táncszívet Juronics Tamás koreográfiájával a Nagyvárad Táncegyüttes előadásában, melyben az I. világháború félelmeit, borzalmait adták elő testbeszédükkel, és fekete-fehérre sminkelt szomorú arcukkal a táncosok.

A tánckoncert második felében Muszorgsz-

kij „Egy kiállítás képeiből” részletek, Sibelius „Finlandiájából” a „Hymn”, és zárásként Borogyin „Igor hercegéből” a „Poloveci táncok” hangzottak föl a zenekar előadásában. Ráadásul a „Virágok táncát” láthatták a nézők Csajkovszkij „Diótörőjéből” Földi Béla rendhagyó, humorral teli koreográfiájával, melyben vicces, kedves újévköszöntő búcsúját élvezhette a közönség egy igazi törékeny japán „porcelán baba” és társai táncjátékában.

A „Világ-cirkusz” igen sokféle arcát mutatta: az I. világháborút idéző szomorú bohócoktól egészen a nagy orosz lélek kitárulkozásáig. A „Világ-cirkusz” igen merész zenei repertoárjának köszönhetően sikerült a fellépő művészeknek egységes érzelm- és gondolatébresztő zenei csemegét átadni a kö-

zönség számára, feltéve így az első képzeletbeli levelet a jubileumi év babérkoszorújára.

Az est zenei rendezője és egyben a Szolnoki Szimfonikus Zenekar karmestere, Izaki Maszahiro csodálatos összpontosítása, irányítása, a táncosok és zenészek professzionális együttműködése és Ókovács Szilveszter humoros kalauzolása adott egyedülálló keretet az estnek.

A szimfonikusok tervezik, hogy a jubileum kapcsán bemutatják a nagyváradiai „A világ-cirkusz” című egész estés produkcióját szimfonikus zenekari kísérettel, továbbá sor kerül Izaki Maszahiro karmesterverseny gálájának ismétlésére, és Varnus Xavér orgonaművész vendégjátékára is Szolnokon.

(Kádár Edit)